

Yayın Geliş Tarihi: 19.04.2018
Yayına Kabul Tarihi: 17.08.2018
Online Yayın Tarihi: 12.11.2018
<http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.416816>

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 20, Sayı: 3, Yıl: 2018, Sayfa: 397-415
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

BOŞ ZAMAN AKTİVİTESİ OLARAK DALIŞ VE YAŞAM DOYUMU İLE İLİŞKİSİ

Figen SEVİNÇ*
Çağıl Hale ÖZEL**

Öz

Su sporları turizmi, son yıllarda pek çok destinasyonda gerçekleştirilen bir boş zaman aktivitesi olarak ön plana çıkmakta, dalışa yönelik turistik faaliyetler, gün geçtikçe değer kazanmaktadır. Bu çalışmada, dalış yapan bireylerin, boş zaman aktivitesi olarak dalışı nasıl gördükleri ve dalış aktivitesinin yaşam doyumlarıyla bir ilişkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Çanakkale’de ve Eskişehir’de faaliyet gösteren dalış kulüpleri aracılığıyla donanımlı dalış yapan 28 birey ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler neticesinde, dalmanın bireylerin hayatında önemli bir yere sahip olduğu, keşfetmeye, sosyalleşmeye, kendini dinlemeye ve ruhen yenilenmeye katkısının olduğu belirlenmiştir. Ek olarak, bireylerin dalış aktivitelerine katılımları ile elde ettikleri yaşam doyumları arasında olumlu bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Çalışmanın, dalış sporları ve yaşam doyumu ilişkisi ile ilgili alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman, Rekreasyon, Dalış, Yaşam Doyumu.

DIVING AS A LEISURE TIME ACTIVITY AND ITS RELATIONSHIP WITH LIFE SATISFACTION

Abstract

Water sports tourism has become a leisure activity in many destinations in recent years and touristic activities for diving are getting more and more valuable. In this study, authors aimed to identify how individuals see diving as leisure activity and whether diving activity has a relationship with life satisfaction. In line with this aim, semi-structured in-depth interviews were conducted with 28 individuals who dive equipped with diving clubs

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Sevinç, F. & Özel, Ç. H. (2018). Boş zaman aktivitesi olarak dalış ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (3), 397-415.

* Öğr. Gör., Bartın Üniversitesi, Bartın Meslek Yüksekokulu, Seyahat, Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programı, ORCID: 0000-0001-5391-1818, fsevinc@bartin.edu.tr

** Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4898-0867, chkayar@anadolu.edu.tr

in Çanakkale and Eskişehir. As a result of the interviews, it was determined that diving had an important place in the lives of individuals, contributing to discovering, socializing, listening to oneself and renewing spiritually. In addition, it has been observed that there is a positive relationship between the participation of individuals in diving activities and the life satisfaction they have achieved. It is believed that this study will contribute to the literature related to diving sports and life satisfaction relationship.

Keywords: Leisure, Recreation, Diving, Life Satisfaction.

GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler, çalışma saatlerinin azalması ve tatillerin sosyal bir hak niteliğine kavuşması, insanları işten arda kalan zamanlarında kişisel yeteneklerini sergilemeye, kendilerini gerçekleştirmeye ve haz aldıkları etkinliklere yöneltmektedir (Hazar, 2014). Bireylerin boş zamanlarını değerlendirirken fiziksel, zihinsel ve ruhsal açıdan kendilerini rahatlatan, eğlenceli ve tatmin edici etkinlikleri tercih ettikleri gözlenmektedir. Özellikle etkinliklere katılmada içsel ve dışsal güdülenmenin de etkisiyle (Porter & Lawyer, 1968; Sung, 2000), bireylerin bir etkinliğe olan ilgileri, bu etkinliğe verdikleri önem ve katılımdan elde ettikleri kazanım (statü, başarı, haz, yaşam doyumu vb.) etkinliklere yönelmelerinde önemli rol oynamaktadır (Sung, 2000). Bu etkinliklerden biri de uzun zamandır bir sualtı aktivitesi olarak insan hayatında yer alan, boş zaman değerlendirme ve eğlenme amacıyla tercih edilen dalış sporudur. Özellikle son yıllarda bu etkinlik türüne aktif katılımın artmasıyla dalış güzergâhları genişlemiş, su altı sporlarına yönelik yeni projeler geliştirilmiştir.

Bilinmeyenin çekiciliği, eğlenme, doğayı tanıma, karşı koyma, macera yaşama isteği gibi nedenler, bireyleri dalış yapmaya yöneltmektedir. Ek olarak, bireylerin serbest zamanlarında dalış aktivitelerini haz alarak yapmaları, yaşamdan daha fazla keyif almalarını sağlamakta, onların yaşam kalitelerini arttırmaktadır. Bu belirlemeden hareketle, bu çalışmada dalış yapan bireylerin, bir boş zaman aktivitesi olarak dalışı nasıl gördükleri ve dalış aktivitesinin yaşam doyumları ile bir ilişkisinin olup olmadığının anlaşılması amaçlanmıştır. Belirlenen bu amaca ulaşabilmek için Çanakkale'de ve Eskişehir'de faaliyet gösteren dalış kulüplerine ulaşılmış, bu kulüpler aracılığıyla dalış yapan 28 bireyden veri toplanmıştır.

Su sporları arasında yer alan dalışın, gün geçtikçe daha fazla ilgi odağı haline geldiği, dalış ile ön plana çıkan destinasyonların sayısının arttığı gözlenmektedir. Ancak, alanyazın incelendiğinde, boş zaman aktivitesi olarak dalışı ele alan ve dalışın yaşam doyumu ile ilişkisini araştıran bir çalışmaya rastlanamamıştır. Dolayısıyla, bu çalışmanın dalış yapan bireylerin yaşam doyumlarında dalışı nasıl konumlandıklarının anlaşılmasında ve dalışa yönelik algıların belirlenmesinde alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BOŞ ZAMAN AKTİVİTESİ OLARAK DALIŞ

Deniz turizmi ile doğrudan bağlantılı olan ve yüksek gelir düzeyine sahip turistlerin tercih ettiği su sporları turizminin ekonomik getirisi yüksek olan bir turizm çeşidi olarak alanyazında yer aldığı görülmektedir (Dinçer & Özdemir Güzel, 2016; Jennings, 2007; Kurtzman, 2005; National Oceanic and Atmospheric - NOAA, 2001; Ross, 2001). Tatil amaçlı seyahatlerin su alanlarına yapılması, tatil sürelerinde gerçekleştirilen aktiviteler arasında dalışın yer alması ve boş zaman aktivitesi olarak dalışa yönelik talebin artması (Dinçer & Özdemir Güzel, 2016), maceraya yönelik rekreatif bir faaliyet olan dalışı ön plana çıkarmıştır.

Dalışın tarihi kayıtları, MÖ 332 yılında sualtı arama kurtarma işlerinden askeri amaçlı MÖ 1194-1195 Truva Savaşları'na kadar uzanmaktadır. 19. yüzyıl başlarında kullanılmaya başlanan bağımsız sualtı solunum cihazlarıyla (SCUBA - Self Contained Underwater Breathing Apparatus) günümüz tüplü dalış yapısının benzer ve güvenli kullanımının temelleri atılmıştır (Jennings, 2007; TSSF/CMAS, 2007). Bachrach (1982) tarafından serbest dalış, çan dalışı, kasklı dalış, donanımlı ve satürasyon dalış olmak üzere beş temel dönemde ele alınan dalış aktiviteleri (NOAA, 2001), zamanla turizm faaliyetleri arasında anılmaya başlamıştır. Pek çok kıyı destinasyonunda ön plana çıkan donanımlı dalış (maske, şnorkel, regülatör, palet, dalış elbisesi, denge yeleği-BC-, ağırlık, tüp vb. kullanarak dalma) diğer bir deyişle tüplü dalış (SCUBA), profesyonel bilgi, beceri ve yetenek gerektirdiği için federasyonlara bağlı olarak turistik aktivitelerde yerini almıştır. Dalış aktivitelerini açıklamaya yönelik tanımlar incelendiğinde (Böyükelhan, 2014; Top vd., 2013; TSSF, 2007, Yaşar, 2011) dalışta ön plana çıkan unsurlara ve özelliklerine değinildiği, bunun nasıl bir turistik faaliyet olduğuna dair açıklamaların yapıldığı görülmektedir. Tanımların bazılarında zevk, spor, macera, rekreasyon aktivitesi gibi özel ilgi ve hobiler için tüplü ve tüpsüz gerçekleştirilen sportif turistik faaliyetler ön plana çıkarken, bazılarında ise dalışın gerçekleştirildiği faaliyet alanları, bileşenleri ve sınıflandırmaları vurgulanmaktadır. Genel anlamıyla dalış, sportif ve turistik rekreasyon etkinlikleri olarak doğal güzelliklerin bulunduğu sualtında, grup halinde gerçekleştirilebilen, fiziksel rekreasyon grubunda yer alan, su temelli bir macera turizmi etkinliği olarak ifade edilmektedir (Weber, 2001; Pomfret, 2006; Hazar, 2014; Garda, 2014; ATDI, 2015). Daha geniş bir ifadeyle dalış, spor yapma, macera arama, meydan okuma, fiziksel, zihinsel ve ruhsal açıdan rahatlama, eğlenme, doğaya yakın olma gibi amaçlarla ve sualtını keşfetme arzusuyla belirli bir güzergâh boyunca yapılan etkinlikleri kapsamaktadır.

Sporun, rekreasyonun ve turizm aktivitelerinin sürdürülebilir bir formu olan sualtı sporlarının artması ve dalış aktivitelerinin gelişmesi, bir toplumun gelişmesinde iyi bir temel oluşturabilir. Zira kıyı bölgelerinin ekonomilerinin canlanmasında rol oynayan dalış, aynı zamanda sosyal ve çevresel yönden sürdürülebilir niteliklere de sahiptir. Gün geçtikçe ekonomik kalkınma potansiyeli ön plana çıkan (Dinçer & Özdemir Güzel, 2016) dalış aktivitelerinin pazar payının ve turist yapısının belirlenmesi de önemli hale gelmektedir. Nitekim, Yaşar (2011)

tarafından yapılan bir çalışmada, sualtı dalış turizminin sosyal ve rekreasyonel amaçlarla gerçekleştirildiği, dalışa yönelik talebin artacağı ifade edilmektedir. Dinçer & Özdemir Güzel (2016) ise belli bir pazar payına sahip sualtı sporlarının gelecek yıllarda kayda değer bir gelişme göstereceğine işaret etmektedir.

Dalış turizminin sağladığı ekonomik, sosyal ve sürdürülebilir yararın da etkisiyle Avrupa’da dalış güzergâhlarını ve dalış için güvenli rotaları belirlemek önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda, TSSF (Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu), CMAS (Dünya Sualtı Aktiviteleri Konfederasyonu-Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques), PADI (Profesyonel Dalış Eğitmenleri Birliği-Professional Association of Diving Instructors), SSI (Uluslararası Tüplü Dalış Okulları-Scuba Scholl International) ve dalış okulları, bu dalış aktivitelerinin gelişmesi için rotalar belirlemekte, organizasyonlar ve turlar düzenlemektedir. Avrupa ülkelerinde sayısı hızla artan bu etkinliklerin ekonomik katkısı, turizm gelirlerinde deniz turizminin yadsınamayacak bir yer edinmesini sağlamıştır (Dinçer & Özdemir Güzel, 2016; Sevinç & Güzel, 2016; Pforr vd., 2006). Bu nedenle, bu turizm türüne yatırım yapmak, kapsamlı güzergâhlar oluşturmak ve uluslararası dalış güzergâhlarında yer almak isteyen ülkeler, bu alana yönelik girişimlerde bulunmakta ve projeler geliştirmektedir. Hatta bir kısım kullanılmayan deniz araçları batırılarak sualtı müzeleri oluşturulmakta, bu alanlar dalış destinasyonlarına dönüştürülmektedir (DHA, 2017; PADI, 2017; Theguardian, 2017; Musa Mexico, 2017).

Dalışa yönelik artan ilgi, Avrupa ülkeleri arasında güçlü bir rekabeti beraberinde getirmeye başlamış, tüm dünyaya yayılmıştır. Zira coğrafi olanaklara, doğal güzelliklere, tarihi ve kültürel zenginliklere sahip olmak, kıyı destinasyonlarında su sporlarının gelişmesinin yolunu açmakta, Amerika ve Avrupa’nın ardından Asya’da da dalış yapan bireylerin sayısı giderek artmaktadır. Bulunduğu konum, sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikleri, güvenli ve alternatif sualtı rotaları bağlamında Türkiye de tur düzenleyicilerinin ve deniz turistlerinin ilgisini çekmektedir. Türkiye’de deniz turizmine yönelik çalışmaların son yıllarda önem kazanmasında dalış aktivitelerine yönelik talep artışının etkisinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Tablo 1’de 2017 yılının Aralık ayı itibarıyla Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu’na bağlı dalış merkezlerine ve dalıcı sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 1: Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu'na Bağlı Dalış Merkezleri ve Dalıcı Sayıları

STATÜ	KAYIT SAYISI
Dalış Merkezi	264
1 Yıldız Dalıcı	82991
2 Yıldız Dalıcı	23404
3 Yıldız Dalıcı	10575
1 Yıldız Eğitmen	2187
2 Yıldız Eğitmen	1586
3 Yıldız Eğitmen	246

Kaynak: Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu, kişisel görüşme, Aralık 2017.

Araştırmalardan elde edilen bulgular, dalış yapan bireylerin temel güdülerinin; macera arama, rekreatif etkinlikte bulunma, sualtını keşfetme, imaj elde etme ve yaşam tarzı edinme olarak sıralandığını göstermektedir (Böyükelhan, 2014; Jennings, 2007; Pforr vd., 2006; Yaşar, 2011). Ek olarak bölgesel, ulusal ve uluslararası dalış kulüplerinin varlığı, sualtı topluluklarının faaliyetleri, festivalleri, etkinlikleri ve tüm bunların sosyal medyanın etkisiyle geniş kitlelere ulaşması, dalışa yönelik turistlerin sayısının artmasına ve bireylerin dalış amacıyla uluslararası seyahatlere yönelmesine katkı sağlamaktadır. Bu açıklamalardan hareketle, bireylerin boş zaman aktivitesi olarak dalışı nasıl gördüklerinin, dalışın yaşam doyumlarıyla olan ilişkisinin araştırılması ve bireylerin dalış etkinliklerine yönelmelerinde rol oynayan nedenlerin belirlenmesi, hem dalış turizminin gelişmesine, hem de bu turizm türünün sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkı sağlayabilir. Alanyazında bu kapsamda bir araştırmaya rastlanılmamış olması, bu çalışmanın yazarlarını bu yönde çalışmaya teşvik etmiştir. Zira, boş zaman aktiviteleri bireylerin yaşam doyumlarını etkileyebilmekte, bu aktiviteler hayatlarının belirli alanlarında olumlu ya da olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Yaşam doyumu, hayatı sevme, yaşamaktan zevk alma ve genel olarak daha iyi yaşam kalitesine sahip olma hissi şeklinde tanımlanmaktadır (Shichman & Cooper, 1984). Hayatın belirli alanlarında yaşanan memnuniyetin, memnuniyetsizlikten daha fazla olduğunu niteleyen yaşam doyumu, araştırmacılar tarafından sıklıkla ele alınan konulardan biri olmuştur (Campbell vd., 1976; Diener & Martin, 2004; Neugarten vd., 1961; Shichman & Cooper, 1984; Söyler, 2016; Wang vd., 2008). Özellikle pozitif psikolojinin önemli bir kavramı olan yaşam doyumu, kısaca bireylerin yaşamlarından duydukları memnuniyeti ifade etmektedir (Diener, 1984; Kabasakal & Girli, 2012). Bu bağlamda, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir, medeni durum gibi demografik özelliklerle ilişkilendirilen yaşam doyumu çalışmaları (Brown & Frankel, 1993; Gilbert & Abdullah, 2004; Mert & Ardahan, 2014; Nimrod, 2007) mevcuttur. Demografik özellikler doğrultusunda yapılan çalışmalarda yaygın olarak mutluluk ile eğitim ve gelir arasında olumlu bir ilişki

tespit edilmiştir (Campbell vd., 1976). Ancak, sosyal etkileşimin kuvvetli olduğu etkinliklere yönelik araştırmaların yapılması, aynı zamanda bireylerin tercihleri doğrultusunda katıldıkları aktivitelerin yaşam doyumlarına olan etkisinin ne düzeyde olduğunu gösterebilir. Buradan hareketle, boş zaman aktivitesi olarak dalış ile yaşam doymu arasında bir ilişkinin tespit edilmesi, dalış yapan bireylerin hayatlarının niteliğini nasıl değerlendirdiklerini ortaya çıkaracaktır. Dalış aktivitelerinin bireylerin yaşam doyumlarına olumlu bir etkisinin olup olmadığı belirlenerek konuyla ilgili alanyazına katkı sağlanabilecektir.

DALIŞ AKTİVİTELERİNİN YAŞAM DOYUMUNA ETKİSİ

Yaşam doymu, bireylerin istedikleri ile sahip olduklarını kıyaslamaları sonucunda elde ettiklerine yönelik hissettikleri doyumdur (Şener, 2009). Bu nedenle, yaşam doymu, bireylerin mutluluğunu ve iyi olma halini kapsar, ruh sağlığını etkiler. Beklentilerle sahip olunanlar arasında oluşan fark, yaşam doymu düzeyini ifade ettiğinden bireylerin yaşamlarını olumlu bir şekilde değerlendirmesi, iyi oluşun gereklilikleri arasında yer almaktadır (Diener & Martin, 2004). İyi oluş, aynı zamanda sahip olunan kişilik özellikleriyle yaşam doyumunu etkileyen bir etkidir (Söyler, 2016). Bu nedenle, yaşam doymu yüksek olan bireylerin kendileriyle barışık, benliklerini ve kişiliklerini tanıyan kişiler oldukları, duygusal zekâlarının yüksek olduğu belirtilmektedir (Tümkiye vd., 2008). Neugarten vd. (1961) tarafından ele alınan yaşam doymu; “*hayata karşı iyimser bir tutum*”, “*katılınan etkinlikleri zevk alarak gerçekleştirme*”, “*kendini değerli görme*”, “*amaçlara ulaşma inancına sahip olma*” ve “*yaşama anlam katma*” olmak üzere beş farklı ölçütte değerlendirilmiştir. Özellikle aktif katılım sağlanan boş zaman aktivitelerini arttırmanın, uzun vadede bireylerde mutluluk ve duygusal yapılarında olumlu etki oluşturduğu, onların olumsuzluklarla baş etmelerine yardımcı olduğu savunulmaktadır (Argyle, 1996; Mannell, 1999; Murphy, 2003). Buradan hareketle, yaşam doymu ve serbest zaman aktivitelerine yönelik yapılan çalışmalar, bireylerin boş zaman aktivitelerine katılımlarının yaşam doyumlarını arttırmada önemli bir role sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Söyler (2016) tarafından yapılan çalışmada, doğa yürüyüşlerinin ciddi serbest zaman faaliyeti olarak algılandığı, çevre kimliği yüksek olan ve doğa yürüyüşlerine katılan bireylerin yaşam doyumlarında artış olduğu tespit edilmiştir. Mert & Ardahan (2014), araştırmalarında bireylerin rekreasyonel doğa sporlarına katılarak kendilerini olumlu etkilediklerini, enerji aldıklarını, bu durumun ise yaşam doyumuna olumlu yansıdığını belirtmektedir. Turizm ve yaşam doymuna yönelik alanyazın taraması yapıldığında boş zaman aktiviteleri ile yaşam doymuna ilişkin çalışmalarda da (Ardahan & Yerlisu Lapa, 2011; Gilbert & Abdullah, 2004; Neal vd., 1999; Uysal vd., 2012) benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir.

Dalış etkinliklerine katılım amaçları arasında doğayla iç içe olmak, su altında keşfetmek, yaşadığı çevreye yararlı olmak, su alanlarına yakın olmak, sürdürülebilirliği göz ardı etmeden kısa sürede farklı deneyimler yaşamak

gelmektedir. Spor yapmak, mücadele etmek, heyecan, mutluluk, risk gibi duyguları bir arada hisseden, maceraya ilgi duyan herkesin bir araya gelebildiği dalış etkinlikleri, bireylerin yaşam doyumlarına yönelik olumlu bir etki oluşturabilir. Zira, bu tip etkinliklere katılan bireyler, farklı destinasyonları keşfederken kültürel değişimi de birebir yaşamayı, su altı yaşam biçimine uyum sağlamayı, bilgi, beceri ve yeteneklerini kullanmayı tercih etmektedir. Dolayısıyla dalış aktivitelerine katılan bireylerin beklentileri ve elde ettikleri arasında olumlu yönde bir uyum söz konusudur. Nitekim, su alanlarının insanlara sağladığı huzur ve mutluluk, katıldıkları etkinliğe ve hayatlarına yönelik hissettikleri doyumunu da ortaya çıkarabilmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, su sporları faaliyetlerinden biri olan dalışın, bir boş zaman aktivitesi olarak dalış yapan bireyler tarafından nasıl görüldüğünün ve bireylerin yaşam doyumlarıyla dalış aktivitesi arasında bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, bireylerin iç dünyasına girerek deneyimlerini, tutumlarını, düşüncelerini ve algılarını anlamaya yardımcı olan görüşme tekniği (Patton, 1987; Seaton & Bennett, 1996; Yıldırım & Şimşek, 2011) kullanılmıştır. Amaca yönelik olarak oluşturulan sorular, görüşme formunda tüm boyutlarıyla ele alınmış, sohbet benzeri görüşmeler gerçekleştirilerek araştırmacılara zaman esnekliği sağlanmıştır. Bu bağlamda, soru sayısı ve sırası görüşmeye göre şekillenmiş, görüşmeler sırasında ek sorular ortaya çıkmıştır.

Veri Derleme Aracının Oluşturulması

Veri derleme aracı olarak oluşturulan görüşme formunda, altısı bireylerin demografik özelliklerini kapsayan toplam 16 soru yer almıştır. Görüşme soruları alanyazındaki kaynaklardan (Aydın, 2016; Beard & Ragheb 1980; Diener vd., 1985; Ragheb, 2005; Söyler, 2016) yararlanılarak oluşturulmuştur. Sorular, “*dalış algısı ve dalış etkinliklerine katılım amacı*”, “*boş zaman aktivitesi olarak dalışın hayata kattığı anlam*” ve “*yaşam doyumunu*” olmak üzere üç başlıkta bir araya getirilmiş ve katılımcılara yöneltilmiştir.

Veri Toplama

Araştırma alanı olarak Eskişehir ve Çanakkale Dalış Eğitim Merkezleri belirlenmiştir. Bu iki şehrin seçilmesinin nedeni, buradaki merkezlerde eğitimin yaz-kış devam etmesidir. Ayrıca, Eskişehir Eğitim Merkezi aracılığıyla araştırmanın verilerinin toplanmasına yakın bir tarihte Mısır’da bir dalış etkinliğinin planlanması, Çanakkale Eğitim Merkezi’nin “Hayalet Ağ Projesi” kapsamında bir dalış etkinliği düzenlemesi ve bu proje aracılığıyla araştırmacıların yerinde gözlem yapabilmeleri, bu şehirlerin seçilmesinde etken rol oynamıştır. Veri toplama aşamasında zengin ve kapsamlı verilere ulaşmak amacıyla ilk aşamada yargısal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Dalış yapan bireyler, profesyonel

anlamda donanımlı dalış yapan ve yıldızlı balıkadam belgesine sahip olanlar arasından seçilmiştir. Ayrıca iyi düzeyde bilgi birikimine sahip, bilgi paylaşımı yapabilecek, yıldızlı dalış brövesi olan katılımcıların seçilmesine özen gösterilmiştir. İlk altı katılımcının ardından, katılımcıların önerdikleri diğer bireylerle görüşmelere devam edilmiş, bu aşamada ise kartopu örnekleme ile 22 katılımcıya daha ulaşılmış, böylece toplam 28 katılımcı ile görüşülmüştür. Çalışmada, mümkün olduğunca çeşitli demografik özelliklere sahip bireylerin seçilmesine ve farklı görüşlerin alınmasına dikkat edilmiştir.

Katılımcılara öncelikle çalışmanın temel amacından, dalış ve yaşam doyumuna yönelik farkındalık oluşturmanın öneminden bahsedilerek bireylerden görüşme talep edilmiştir. Görüşme talebini kabul eden 28 dalıcı ile 24 Kasım 2017-21 Aralık 2017 tarihleri arasında Çanakkale ve Eskişehir’de yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, 12 ila 48 dakika arasında sürmüştür. İzin verilen görüşmelerde ses kaydı alınmış, ardından bu kayıtlar ve diğer notlar, araştırmacılar tarafından metne dökülmüştür.

Verilerin Analizi

Veriler, tümevarımcı yöntemlerden içerik analizi yardımıyla çözümlenmiştir. Davranışları betimleme, verileri belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirerek anlaşılır şekilde yorumlama, benzer veriler arasındaki ilişkiyi belirtme (Yıldırım & Şimşek, 2011) amacıyla kodlama yoluyla içerik analizi tercih edilmiştir. Bulguların geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmada içerik analizi katkı sağlamaktadır (Rossman & Rallis, 1998). Huberman & Miles (2002) tarafından analiz yaklaşımı, verileri kodlama, kavramları belirleme, bulguları tanımlama ve yorumlama olmak üzere dört aşamalı ifade edilmektedir. Bu nedenle, kodlama yapılırken daha önce tanımlanmış bir kavramsal yapı olmadığından veriler kavramlaştırılmış, ilişkilendirilmiş ve analiz edilen veriler aracılığıyla kavramlar kodlanmıştır (Günlü vd., 2009). Kodlama işleminden sonra elde edilen verilerin ortak yönleri belirlenmeye çalışılmış, temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın geçerliliğini sınamak için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nden iki akademisyene görüşleri sorulmuş, kodları değerlendirmeleri talep edilmiştir. Bunun ardından kodlama son halini almış, uygun temalar belirlenmiş ve karşılaştırma yapılarak güvenilirlik ölçütleri karşılanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Katılımcıların 11’i kadın, 17’si ise erkektir. Katılımcıların %39,3’ünün 35-44 yaş, %28,6’sının 25-34 yaş, %14,3’sinin 45-54 yaş aralığında yer aldığı, %7,1’inin 14-24 ve %10,7’sinin ise 55 ve üstü yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yüksek oranda 35-44 yaş grubunda yer alıyor olması, eğitim ve çalışma hayatının yanı sıra belli düzeyde hayat tecrübesine sahip olan

bireylerin dalışa ilgi gösterdiklerini ortaya koymaktadır. %42,8'i lisans düzeyinde, %39,3'ü ise lisansüstü düzeyde eğitime sahiptir. Katılımcılar akademisyen, emekli (asker), polis memuru, eczacı, denizci, gazeteci ve mühendis olmak üzere farklı meslek gruplarında yer almaktadır. Katılımcıların gelir durumu dağılımına bakıldığında %75'inin 3001 TL ve üzeri, %21,4'ünün 1501-3000 TL arası, bir katılımcının ise öğrenci olması sebebiyle 0-1500 TL arasında aylık gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların sahip oldukları brövelerin yıldız sıralamasına göre %35,7'si 2 yıldız, %25'i 1 yıldız, %21,4'ü ise 3 yıldızlı balıkadam belgesine sahiptir. İkişer katılımcı, 1 ve 2 yıldız eğitmen belgesine, bir katılımcı ise 3 yıldız eğitmen belgesine sahiptir. Katılımcıların %67,8'i beş yıldan uzun süredir dalış yaptığını ifade etmiştir. Tablo 2'de verilerin analizi sırasında oluşturulan temalara ve kodlara yer verilmiştir.

Tablo 2: Gözlenen Sıklık Kodları ve Temalar

Temalar	Temalara göre kod listesi	Katılımcılar	Toplam
Dalış Algısı/Amaçları	Keyif	K1, K2, K4, K7, K8, K9, K10, K12, K14, K15, K16, K18, K20, K21, K22, K23, K25, K27, K28	19
	Keşfetmek	K1, K8, K12, K14, K16, K17, K19, K20, K21, K24, K25, K27,	12
	Hobi	K6, K7, K11, K14, K18, K19, K21, K23, K24, K26, K28	11
	Yaşam biçimi	K1, K2, K5, K13, K18, K20, K23, K28	8
	Heyecan	K1, K5, K7, K20, K25, K27	6
Dalışın Hayata Kattığı Anlam	Mutluluk	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28	28
	Stresten uzaklaşma/ huzur	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27	26
	Sosyalleşme aracı	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K13, K14, K17, K19, K21, K23, K24, K26, K27	18
	Kendine Güven	K1, K3, K4, K5, K7, K8, K16, K20, K24	9
	Sosyal Statü	K1, K2, K6, K15, K17, K21, K23	7
Dalış ve Yaşam Doyumu İlişkisi	Dalış önceliği	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28	28
	İdeallere erişim	K1, K2, K3, K6, K8, K9, K10, K11, K14, K15, K17, K18, K19, K20, K21, K24, K25, K26, K27	19
	Memnuniyet	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27	25
	Kendini tanıma	K2, K4, K5, K8, K11, K14, K16, K18, K20, K24, K25, K26	12

Dalış Algısı ve Dalış Etkinliklerine Katılım Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin dalış algısının nasıl şekillendiğini ortaya koyabilmek adına, dalışa hangi amaçla başladıkları ve dalış hakkında ne düşündükleri sorusu yöneltilmiş, ayrıca dalış etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin sorular sorulmuştur. Verilen yanıtlar, katılımcıların, dalışa yakın çevreleri aracılığıyla, merakları sonucu ve istekle başladıklarını, zamanla dalışın sürekli hale geldiğini, kurallara sadık kalındığı takdirde dalışın riskli spor kategorisinde algılanmadığını, dalışların daha çok yazın yapıldığını ve katılımcıların bağlı oldukları kulübün etkinliklerine çoğunlukla katıldıklarını göstermektedir.

Uzun süredir dalış yapan bir katılımcı, dalışa başlama amacını ve şu anki temel amacını şöyle belirtmiştir:

1987 yılında askeri amaçlı başladım ilk dalışa, SAR ekibindeydim arama-kurtarma gemi battı, pilot düştü vb. kurtarma eğitimleri paraşütle atlama ve çokları... Emekli olduğumdan beri dalış benim için ön planda oldu artık, ki Çanakkale’de “Hayalet Ağ Projesi” ve diğer projeler, eğitim, tekne turları sebebiyle neredeyse her gün dalıyoruz ekibimle. Başka etkinliklere de katılıyorum, doğa yürüyüşleri, hedef atışı vb. ama dalış tabii ki önceliğim.

Katılımcı 2

Bir diğer katılımcı ise çekindiği halde yakınının talebi üzerine dalışa başladığını, dalış yapamadığında bünyesinde bir boşluk hissettiğini, çoğunlukla yaz aylarında olmak üzere her mevsim dalış yapılabileceğini, herkesin dalabileceğini ifade ederek şöyle yanıt vermiştir:

Aslında “dalmaya ilk ne zaman hangi amaçla başladığım ve şu anki temel amacımı” düşündüğümde ne kadar uzun zamanın geçtiğini anımsadım. 2005 yılında başladım. Benim açıkçası hevesim yok ve hatta biraz da çekiniyordum suyun altından, iyi de yüzme biliyorum ama filmlerin, karanlık, yosun etkisi de var tabii ki kulaktan dolma söylemlerin de etkisi var yapamam sanıyordum... İlginç oldu, vesile olan kişi bıraktı, ben 2005 yılından beri yurtiçi/yurtdışı dalıyorum. Meraktandı, şimdi artık hobiden de öte, yapmayınca bir boşluk gibi bünye istiyor. Eskişehir Su Sporları Kulübü aracılığıyla etkinlikleri sosyal medya grubumuzda paylaşıyoruz sürekli iletişim halindeyiz. En son Vietnam’a dalış planı yaptık. İyi bir ekip ve eğitmen varsa yaş sınırı ve sağlık durumun elverişliyse herkes yapabilir, hiçbir riski yok.

Katılımcı 6

Boş Zaman Aktivitesi Olarak Dalışın Hayata Kattığı Anlama Yönelik Bulgular

Katılımcılara yöneltilen “*Dalış yapıyor olmak hayatınıza ne gibi bir anlam katıyor? Dalmanın hayatınıza nasıl bir etkisi oldu?*” sorularına verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların tamamının, dalışın hayatlarında önemli bir yere sahip

olduğunu ve hayatlarında olumlu etkiler oluşturduğunu, dalış yapmaktan mutlu olduklarını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca, dalışın özel zaman ayrılan keyifli bir aktivite ve yaşam biçimi haline geldiği de ifade edilmiştir. Dalış bir boş zaman aktivitesi olarak gören katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

Şu şartlarda imkânım olsa tüm zamanım dalış yapmakla geçsin isterdim. Çünkü soğukkanlılığım arttı, risk yönetimi, ekip çalışması, ilk yardım bilgim gelişti. Bugün 32 metreye kadar daldım, inanılmaz bir heyecan, güven... Keyifli, sosyal anlamda katkısı çok, keşfetme arzumu, sosyal statü ve stresten uzaklaşmamı sağlıyor. Su etkiliyor tabii ki, özgürlük hissi veriyor, çok memnunum.

Katılımcı 1

Dalış yapmak bir tutku, bunun için yorucu iki günlük bir yolculuk yapıyorsunuz ama değişiyor, stresten uzaklaşmak, suyun akışına kendinizi bırakmak, nefes almanız, kalp atışı, suyun sesi ve yalnız siz varsınız suyun altında, kendimi dinliyorum, çok farklı, özgürlük gibi... Herkese de anlatırım hissettiklerimi, sosyalleşmemi ve kendime güvenmemi sağladı ve dalış yapmaktan çok memnunum.

Katılımcı 4

Boş zaman aktivitesi olarak dinlenmek, dalış farklı bir bakış açısı, fotoğraf çekme amaçlı dalıyorum artık. Tam anlamıyla kafa boşaltmak.. Çevrenizdeki insanlardan bir farklılığınız oluyor, opsiyonel olup sorunlarla baş edebiliyorsun. O anda kendinizi tanıyor sunuz aslında, güven, heyecan, nefes alıp verişinizin ne kadar düzgün olduğunu ya da yeni bir şey gördüğünüzde verdiğiniz tepki, öğrenme haline yatkınlık, stresten ve rutin hayattan uzaklaşma en başta sanıyorum. Dalış yapmaktan mutluyum.

Katılımcı 5

Boş zamanları en dolu hale getiren zevkli bir aktivite.

Katılımcı 15

Dalış öncesi heyecanlıyım. Hem yeniden su altında olacağım için hem de -özellikle- o bölgeye ilk defa dalıyorsam. Merak da var tabii. Sonrasında tabii harika hissediyor insan, bu zevkin benim için sadece yaz aylarında sınırlı olması çok fena. Ruhun yenilenme, mutluluk, keşfetme hissi ve birçok güzel his.

Katılımcı 25

Dalış boş zaman aktivitesi olarak ifade etmek istemeyen katılımcılar ise dalışın hayatlarına kattığı anlamı şu şekilde belirtmiştir:

Dalış, boş zaman aktivitesi değil, zamanını dalışa göre ayarlamaktır. Dalış planlı bir şekilde vaktini verimli geçirmektir. Dalış dışında fotoğraf çekerim. Fotoğraf çekmek için gezerim. Futbol maçlarını şehir içi-dışı sahada izlemeye

giderim. Sinema, tiyatro ve konserlere giderim. Evde vakit geçireceksem de sıklıkla film izler ve kitap okurum. Dalış hayatıma, özgüven, yapabildim algısı ve sonsuz mavilik katıyor. Dalış öncesi dalışın riskli ve heyecanlı bir spor olduğunu düşünüyordum. Dalış sonrası ise denize aşık bir insan olarak bu zamana kadar neden yapmadığımı sorguladım. Her dalıştan önce heyecanlanırım, ancak dalıştan sonra da gördüklerimi duraksız cümlelerde anlatmaya başlarım. Dalışın hayatıma etkisi, sosyalleşme özgüven ve sessiz iletişim. Dalmaktan dolayı çok mutluyum ve hayatıma olumlu yönde katkılar yaptığını düşünüyorum.

Katılımcı 7

Dalış yapmak bir hayat tarzıdır, bir felsefedir bence. Dalmak benim için boş zaman aktivitesinden öte bir şey. Seyahat ediyorum, seyahatim boyunca da yeni yerler keşfetmek ve yeni şeyler öğrenmekten keyif alıyorum. Dalış sayesinde hayatıma yeni bir yön katıldı. Dalış öncesi genelde heyecanlı oluyorum. Sonrasında ise kendimi rahatlamış/meditasyon yapmış gibi hissedirim. Dalışla beraber olduğundan emin olmasam da hayatımın tüm yönleri değişti. Artık kendime daha çok güveniyorum, işimi değiştirdim, seyahat halindeyim ve daha mutluyum. Dalış yapmaktan fazlasıyla memnunum. Hayattan beklentilerimi değiştirdi, o kesin.

Katılımcı 20

Dalış benim için boş zaman aktivitesi değil, rutin olarak yaptığım bir branştır. Çünkü, dalış yapmak farklı bir dünyayı izlemektir. Gözlem, yeni keşif, bunlar çok keyifli ve huzur vericidir. Dalıştan önce heyecanlı çıktuktan sonra da anlatılacak bir sürü anı olduğu için mutlu hissediyorum. Ayrıca, huzur, rahatlama, yeni canlıları tanıma, yapılan dalış faaliyetlerinde birçok insanla tanışıp ortak konuda sohbet edebilmek yeni arkadaşlar edinme, sosyal keyif.

Katılımcı 27

Dalış ve Yaşam Doymu İlişkisine Yönelik Bulgular

Bireylerin, hayatlarından memnun, mevcut yaşamlarının ideallerine yakın olması ve beklentilerine erişebilmeleri, hayatlarında değiştirmek istedikleri bir şeyin olmaması, bireylerin yaşam doyumlarının iyi düzeyde olduğu işaret etmektedir (Diener vd., 1985). Katılımcılara, “Hayat şartlarınız nasıl, hayatınızdan memnun musunuz?”, “Hayatınız ideallerinize yakın mı? Beklentilerinize erişebildiniz mi?” ve “Eğer hayata yeniden başlasaydınız kendinizde veya yaşamınızda değiştirmek istedikleriniz olur muydu? Dalışı nasıl konumlandırırdınız?” şeklinde yaşam doymuna yönelik sorular yönelmiştir. 28 kişiden yirmi beşinin hayat koşullarından memnun olduğu ve ideallerine yakın olduğu tespit edilmiştir. Beklentilerin ise erişildikçe değişiklik gösterdiği ifade edilmiştir. Tüm katılımcılar, dalışı hayatlarına daha erken dahil etmeyi ve ön

planda konumlandırmayı istediklerini belirtmiştir. Dalış yapan bireylerin yaşam doyumlarına yönelik sorulara verdikleri yanıtlar, şu ifadeleri içermektedir;

Hayattan memnunum, beklentilerime ulaştım da.. Ama amaçlarıma ulaşabilmek için biraz daha hırslı olabilmeyi ve yapabileceklerim konusunda kendime daha çok güvenmeyi isterdim. Dalış, bu hususta beni psikolojik olarak çok destekledi. Dalışa daha önce başlamayı isterdim.

Katılımcı 8

Gayet güzel gidiyor hayatım. Beklentilerime eriştim, daha fazlasını istemek haksızlık olur. Dalış muhakkak olurdu yine, farklılık katıyor, hayatımda değiştirmek istediğim özellik pek yok.

Katılımcı 11

Dalış yapmak çok keyifli, memnuniyet verici, huzur için faydası oluyor. Hayatımdan mutlu değilim, ama ufak tefek mutluluklar yaratmaya çalışıyoruz. İdealimdekilere yakın değil maalesef yaşadığım hayat, beklentilerime hayır erişemedim ama şu var ki huzur ve mutluluk verdiği için de dalışa daha erken başladım kesinlikle.

Katılımcı 14

Hayat şartlarım normal. Hayattan memnuniyetim değişken. Yaşadıklarım göre memnun olduğum veya memnun olmadığım zamanlar oluyor. Sanırım ideallerime yakın bir hayatım var ama beklenti, koyduğunuz hedeflerle bağlantılı, birçok beklentim gerçekleşti. Etkinliklere katılıyorum, dalış yapmaktan mutluyum, o yüzden hayata yeniden başlasam daha çok dalmak isterdim.

Katılımcı 15

TARTIŞMA

Yaşam doyumunu çalışmalarında ön plana çıkan kuramlar, dalış aktiviteleri açısından değerlendirildiğinde, araştırma bulgularının yaşam doyumunu kuramları ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Etkinlik kuramına göre, bireylerin önemli görülen etkinliklere ve amaçlara yoğunlaşması, mutluluğa erişmelerini sağlamakta, bu tür etkinliklerin beceri gerektirmesi, onların yaşam doyumlarını doğru orantılı olarak artırmaktadır (Diener, 1984). Elde edilen bulgulara göre, yalnızca dalış yapıyor olmanın dahi bireylere, amaçlanan derinliğe erişmekten daha fazla mutluluk verdiği tespit edilmiş, etkinliklere, projelere ve düzenlenen turlara katılımın bireylerde olumlu yönde heyecan oluşturduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle amaç kuramlarında belirtildiği gibi amaca ulaşmak için harcanan çabanın bireylere yaşam doyumunu sağladığı (Scitovsky, 1976) söylenebilir. Diğer bir ifade ile dalış aktivitesine katılım ile mutluluğa ister istemez ulaşılmaktadır.

Dalış yapan bireylerin, sahip olduklarını değerlendirerek mutlu ya da mutsuz olduklarını düşündükleri gözlemlenmiştir. Bu durum, kişisel bir algı olduğundan gereksinim ve amaçların doyurulmasıyla ilişkilidir (Yetim, 2001). Bu noktada, bağ kuramları söz konusu olmaktadır ki bu tür bir aktivitenin dalış yapan bireylere mutluluk getireceğini düşünmeleri ve mutlu olmaları aynı zamanda bu mutlu olma hislerini çevrelere aktarmalarını da sağlamaktadır. Dalışın içsel ve bilişsel olarak bireylere iyi görünmesi, onları olumlu yönde etkilemektedir. Öte yandan kötü bir izlenim, bireyleri olumsuz etkileyerek aksi bir durumu da gerçekleştirebilmektedir. Bu durumun dalış yapan bireyleri, ekipman, doğru ekip ve eğitmen başta olmak üzere kıyaslamaya yönlendirdiği belirlenmiştir.

Yargı kuramı olarak ele alınan kıyaslama (Diener, 1984), bireylerin gerçek durum ile standart durumu karşılaştırmasıdır. Daha açık bir ifadeyle birey, aynı etkinliğe katılan başka bir bireyi gözlemleyerek kendini kıyaslamaktadır. Böylece, kendilerinin yaşam doyumları ve mutluluk düzeyleri hakkında bir fikir edinmelerini sağlayabilmektedir. Dalış yapan bireylerin gereksinim ve amaçlarına yönelik belli bir noktaya erişebilmelerinin ise iyi olma durumlarıyla doğru orantılı olduğunu söylemek mümkündür. Buradan hareketle bireylerin, ekonomik gelirleri, sahip oldukları yıldız bröveleri, dalışlarının temel amacı, nasıl hissettikleri, dalışın hayatlarına etkisi, beklentilerine erişmeleri, hayatlarında yapmak istedikleri değişikliklere rağmen dalışı ön planda konumlandırmaları ve dalmaktan memnun olmaları gibi nedenler, dalışın yaşam doyumu ile ilişkilendirilmesini mümkün kılmaktadır. Görüşmeler sonucunda, dalışların çoğunlukla, merak, keyif, spor ve boş zaman aktivitesi amacı taşıdığı, bazıları içinse zamanla hayatlarında taşıdığı anlamın farklılaştığı ve dalışın ciddi boş zaman aktivitesi haline dönüştüğü görülmüştür.

SONUÇ

İnsanların su alanlarına sportif amaçlarla seyahat etmeleriyle yaygınlaşan dalış aktiviteleri, rotaların genişletilmesiyle birçok destinasyonda ön plana çıkmakta, dalış yapılabilecek alanlara yönelik projeler geliştirilmektedir. Dalış ve onu oluşturan unsurların ön plana çıkması, bir boş zaman aktivitesi olarak dalış yapan bireylerin güdülerini, ilgi düzeylerini ve yaşam doyumlarını belirlemeye yönelik çalışmaların artmasına da olanak sağlamıştır. Gelişmiş toplumlarda insanların günlük hayatlarında su sporlarına yönelik aktiviteleri tercih etmeleri ve turistik faaliyetler arasında dalışa katılım sağlamaları, fiziksel yararın yanı sıra çevresel sürdürülebilirliğe yönelik de atılan önemli bir adımdır. Zira günümüzün ruh ve beden sağlığına önem veren yeni turist profili, spor yapma, doğaya yakın olma isteklerini gerçekleştirme arzusundayken, yaşadığı çevreye yararlı olmaya ve zarar vermemeye de dikkat etmektedir.

Bu çalışmada dalışın, bir boş zaman aktivitesi olarak, dalış yapan bireyler tarafından nasıl görüldüğü ve bireylerin yaşam doyumlarıyla dalış aktivitesi

arasında bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda dalışın keşif, merak, heyecan gibi hislerle, yakın çevrenin yönlendirmesiyle gerçekleştirildiği, gerekli şartların karşılanması ve belli kurallar çerçevesinde kalınması halinde herkes tarafından yapılabilecek risksiz bir spor olduğu, dalış yapan bireylere özgürlük, kendini tanıma, stresten uzaklaşma, ruhen dinlenme, güven ve sosyalleşme olanakları sağladığı, belli bir beceri ve mutluluk verdiği anlaşılmıştır. Dalış, aynı zamanda bağımlılık oluşturabilen, zamanla boş zaman aktivitesinden ciddi boş zaman aktivitesine dönüşebilen bir aktivite olarak algılanmaktadır. Elde edilen bir diğer sonuç ise dalışın, bireylerin hayatında önemli bir yere sahip olduğu, yaşamlarını olumlu yönde etkilediği, bireylerin yaşam doyumlarına katkı sağlayan bir kaynak olduğu yönündedir. Bu sebeple dalış ile yaşam doyumunu arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu sonucuna varılabilmektedir. Diğer bir ifade ile araştırma bulguları, boş zaman aktivitelerinin yaşam doyumuna katkı sağladığını belirten Ardahan & Yerlisu Lapa (2011), Gilbert & Abdullah (2004), Mert & Ardahan (2014), Neal vd. (1999), Söyler (2016) ve Wang vd.nin (2008) çalışmalarıyla örtüşmektedir.

Deniz suyu, havanın temizlenmesini, oksijen oluşumunu sağlamakta, içeriğinde melatonin ve serotonin seviyesini dengeleyen maddeleri barındırması ile insanlara huzur ve canlılık vermektedir. Bir şifa kaynağı olarak görülen denizler (Nakasone & Akeda, 1999), insan sağlığında etkin bir role sahiptir ve insanları su alanlarına çekmektedir. Bu doğrultuda su alanlarının ve doğal çevrenin korunması dalış faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlayacak bölgesel ve ülkesel bazda su sporlarının gelişmesine de katkıda bulunacaktır.

Bu çalışmanın kapsamı, Çanakkale’de ve Eskişehir’de faaliyet gösteren dalış eğitim merkezlerinden seçilen toplam 28 kişi ile sınırlıdır. Gelecek çalışmalarda kapsam daha geniş tutulabilir, dalış yapan bireylerin ilgi düzeyleri, güdüleri ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilebilir. Demografik özelliklere göre karşılaştırmalı analizler yapılabilir. Dalış aktivitelerine katılmak isteyen bireyler ve bu alanda hizmet sunmak isteyen turizm paydaşları açısından bu araştırmanın sonuçları önem teşkil edebilir. Araştırmadan elde edilen sonuçların su sporlarına yönelik gelecekteki çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Ardahan F. & Yerlisu Lapa, T. (2011). Açıkalan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporları Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327–1341.

Argyle, M. (1996). *The social psychology of leisure*. London: Penguin.

ATDI- Adventure Tourism Development Index (2015). What is the Adventure Tourism. https://www.adventureindex.travel/docs/atdi_2015.pdf (Erişim tarihi: 11.11.2017).

Aydın, C. (2016). A ve B kişilik tiplerinin boş zaman davranışlarının kıyaslanması. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir,

Beard, J. G., & Ragheb, M. G. (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*. 12, 20-33.

Böyükkelhan, E. (2014). Scuba dalışı yapan amatör sporcuların bu faaliyetlere katılmaya teşvik eden motivasyonel faktörlerin belirlenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Brown, B. & Frankel, G. (1993). Activity trough the years: leisure, leisure satisfaction and life satisfaction. *Sociology of Sports Journal*. 10, 1-17.

Campbell, A., Converse, P., & Rodgers, W. (1976). *The quality of American life*. New York: Russel Sage.

CMAS, World Underwater Federation <http://www.cmas.org/> (Erişim tarihi: 11.11.2017)

DHA, (2017). Antalya'da dalış turizmi için gemi batırıldı. <http://www.gazetevatan.com/>, (Erişim tarihi: 11.11.2017).

Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale, *Journal Of Personality Assessment*, 49 (1), 71-75.

Diener, E. & Martin E. S. (2004). Beyond money: Toward an economy of well-being, *Psychological Science in the Public Interest*, 5(1): 1-31.

Dinçer M. Z. & Özdemir Güzel, S. (2016). Su sporları turizmi T. F. Çakmak & F. İstanbullu Dinçer (Ed.) *Deniz turizmi* içinde (ss. 209-238). Detay Yayıncılık, Ankara.

Garda, B. (2014). *Macera turizmi pazarlaması özel ilgi turizminin yeni yüzü*. Konya: Çizgi Kitapevi.

Gilbert, D. & Abdullah J. (2004). Holidaytaking and the sense of well-being, *Annals of Tourism Research*, 31 (1), 103-121.

Güney, S. (2014). *Davranış bilimleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Günlü, E., Pınar, I. & Yağcı, K. (2009). Preserving cultural heritage and possible impacts on regional development: Case of İzmir, *International Journal of Emerging and Transition Economies*, 2 (2), 213-229.

Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve animasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.

Huberman, A., Miles, B. M. (2002). *The qualitative researcher's companion*. California: Sage Publications Inc. Thousand Oaks.

Jennings, G. (2007). Water-Based tourism, sport, leisure, and recreation experiences. J. Gayle (Ed.), *Water-Based tourism, sport, leisure, and recreation experiences*. İçinde (ss. 1-16) Oxford: Elsevier.

Kabasakal, Z. & Girli, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi (DEÜ Buca Eğitim Fakültesi örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 105-123.

Kurtzman, J. (2005). Sports tourism categories, *Journal of Sport & Tourism*, 10 (1), 15-20. DOI: 10.1080/14775080500101502.

Mannell, R.C. (1999). Older adults, leisure, and wellness, *Journal of Leisurability*, 26 (2), 3-10.

Mert, M. & Ardahan, F. (2014). The determination of the impact level of life satisfaction, emotional intelligence and participating in recreational outdoor sports on ecological perception: Turkey case. *TOJSAT*, 4 (2), 50-56.

Murphy, H. (2003). Exploring leisure and psychological health and wellbeing: Some problematic issues in the case of Northern Ireland, *Leisure Studies*, 22: 37-50.

Musa Mexico, The Art of Conservation. <http://musamexico.org/>, (Erişim tarihi: 10.11.2017).

Nakasone, T. & Akeda, S. (1999). *The application of deep sea water in Japan*. UJNR Technical Report No. 28, <https://www.lib.noaa.gov>, (Erişim tarihi: 10.03.2016).

Neal, J. D., Sirgy M. J. & Uysal, M. (1999). The role of satisfaction with leisure travel/tourism services and experiences in satisfaction with leisure life and overall life, *Journal of Business Research*, 44 (3), 153-163.

Neugarten, B. L., Havighurst, R. J. & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction, *Journal of Gerontology*, 16(2), 134-143.

Nimrod, G. (2007). Retirees' leisure: Activities, benefits, and their contribution to life satisfaction, *Leisure Studies*, 26(1), 65-80.

NOAA, National Oceanic and Atmospheric (2001). *Diving manual: Diving for science and technology*, USA: Best Publishing Company.

PADI, Professional Association of Diving Instructors (2017). www.padi.com. (Erişim tarihi: 16.11.2017).

Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.

Pfarr, C., Macbeth, J., Clark, K., Fountain, J. & Wood, D. (2006). The dynamics of a coastal tourism development: attitudes, perceptions and processes. http://www.crctourism.com.au/wms/upload/resources/bookshop/Pfarr_CoastalTourismDevt.pdf (Erişim tarihi: 16.11.2017).

Pomfret, G. (2006). Mountaineering adventure tourists: a conceptual framework for research. *Tourism Management*, 27 (1), 113-123.

Porter, L. W., & Lawler, E. E. (1968). *Managerial attitudes and performance*. Homewood, IL: Irwin-Dorsey.

Ragheb, M. G. (2005). *Vitality through leisure*, Idyll Arbor, Inc.

Ross, S. D. (2001). *Developing sports tourism: An eGuide for Destination Marketers and Sports Events Planners*. National Laboratory for Tourism and eCommerce, Illinois: University of Illinois at Urbana-Champaign.

Rossmann, G. B. & Rallis, S. F. (1998). *Learning in the field: An introduction to qualitative research*. Thousand Oaks CA: Sage.

Scitovsky, T. (1976). *The joyless economy*. Oxford: Oxford University Press.

Seaton, A. V. & Bennett, M. M. (1996). *Marketing tourism products: Concepts, issues, cases*. Oxford: Thomson Business.

Shichman, S. & Cooper, E. (1984). Life satisfaction and sex-role concept. *Sex Roles*, 11(3-4), 227-240.

Şener, A. (2009). *Yaşlılık, yaşam doyumu ve boş zaman faaliyetleri* <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/yasamdoyumu.pdf> (Erişim tarihi: 11.11.2017).

Sevinç, F. & Güzel, T. (2016), Yat turizmi T. F. Çakmak & F. İstanbullu Dinçer (Ed.) *Deniz turizmi* içinde (ss. 89-156). Ankara: Detay Yayıncılık.

Söyler, S. (2016). Turizmde ciddi serbest zaman faaliyeti olarak doğa yürüyüşleri, çevre kimliği ve yaşam doyumu ilişkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Sung, H. H. (2000). An analysis of the adventure travel market: from conceptual development to market segmentation. PhD Dissertation, Purdue University.

The Guardian, (2017). Europes First Underwate Museum Opens Lanzarote. <https://www.theguardian.com/travel/gallery/2017/jan/10/europes-first-underwater-museum-opens-lanzarote> (Erişim tarihi: 17.11.2017)

Top, B. M., Yolak, U. & Thomas, L. (2013). Foça özel çevre koruma bölgesi sportif dalış turizmi fizibilite çalışması. Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. TVKGM, UNDP.

TSSF, Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu (2017). Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu'na bağlı dalış merkezi ve dalıcı sayıları, Kişisel İletişim, 13 Aralık 2017.

TSSF, Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu, Serbest Dalış. <http://www.tssf.gov.tr/TR/brans/10/serbest-dalis>, (Erişim tarihi: 15.11.2017).

TSSF/CMAS, Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu/World Underwater Federation (2007). Bir yıldız dalıcı eğitimi ders notları İstanbul: Saner Matbaacılık.

Tümkaya, S., Hamarta, E., Deniz, M. E., Çelik M. & Aybek B. (2008). Duygusal zeka mizah tarzı ve yaşam doyumu: Üniversite öğretim elemanları üzerine bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30). 1-18.

Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu Donanımlı Dalış Yönetmeliği (2008). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/09/20080910-10.htm>. (Erişim tarihi: 16.11.2017).

Uysal, M., Perdue, R. & Sirgy, M. J. (2012). Prologue: tourism and quality-of-Life (QOL), research: The missing links. *Handbook of tourism and quality-of-life research*. Springer Netherlands, 1-5.

Wang, E. S. T., Chen, L. S. L., Lin, J.Y.C. & Wang, M. C. H. (2008) The relationship between leisure satisfaction and life satisfaction of adolescents concerning online games, *Adolescence*. 43 (169), 177-184.

Weber, K. (2001). Outdoor adventure tourism a review of research approaches. *Annals of Tourism Research*, 28 (2), 360-377.

Yaşar, O. (2011). Saroz körfezi kıyılarında sualtı dalış turizmi. *Zeitschrift für die Welt der Türken-ZFWT* 3(1), 33-55.

Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan bireye mutluluk resimleri*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.